TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2016. gada 16. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums — Direktīva 2001/29/EK — Autortiesības un blakustiesības — 2. un 3. pants — Reproducēšanas un izziņošanas sabiedrībai tiesības — Apjoms — "Nepieejamās" grāmatas, kas netiek vai vairs netiek publicētas — Valsts tiesiskais regulējums, ar kuru kolektīvā pārvaldījuma organizācijai tiek uzticēts komerciālos nolūkos īstenot nepieejamo grāmatu digitālās izmantošanas tiesības — Autoru piekrišanas likumiskā prezumpcija — Mehānisma, kas nodrošina autoru faktisku un individuālu informēšanu, neesamība

Lieta C-301/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Conseil d'État* [Valsts Padome] (Francija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 6. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 19. jūnijā, tiesvedībā

***Marc Soulier* ,**

Sara Doke

pret

***Premier ministre* ,**

***Ministre de la Culture et de la Communication* ,**

piedaloties

***Société française des intérêts des auteurs de l'écrit (SOFIA)* ,**

***Joëlle Wintrebert* u.c.**

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši M. Vilars [*M. Vilaras*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents), M. Safjans [*M. Safjan*] un D. Švābi [*D. Šváby*],

ģenerāladvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs V. Turē [*V. Tourrès*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 11. maija tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – franču.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *M. Soulier* un *S. Doke* vārdā – *F. Macrez*, advokāts,

— *Société française des intérêts des auteurs de l'écrit (SOFIA)* vārdā – *C. Caron* un *C. Fouquet*, advokāti,

— Francijas valdības vārdā – *D. Colas* un *D. Segoin*, pārstāvji,

— Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek* un *D. Hadroušek*, kā arī *S. Šindelková*, pārstāvji,

— Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *M. Hellmann*, kā arī *D. Kuon*, pārstāvji,

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *S. Fiorentino*, *avvocato dello Stato*,

— Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, *M. Drwięcki* un *M. Nowak*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *J. Hottiaux* un *J. Samnadda*, kā arī *T. Scharf*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2016. gada 7. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.) 2. un 5. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā, kurā *Marc Soulier* un *Sara Doke* vēršas pret *Premier ministre* [premjerministru] un *ministre de la Culture et de la Communication* [kultūras un komunikācijas ministru] saistībā ar *décret n° 2013-182, du 27 février 2013, portant application des articles L. 134-1 à L. 134-9 du code de la propriété intellectuelle et relatif à l'exploitation numérique des livres indisponibles du XXème siècle* [2013. gada 27. februāra Dekrēta Nr. 2013-182, ar ko tiek piemērots Intelektuālā īpašuma kodeksa L. 134-1 līdz L. 134-9. pants un kas attiecas uz nepieejamo 20. gadsimta grāmatu digitālo izmantošanu] (*JORF*, 2013. gada 1. marts, 3835. lpp.) likumību.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

Bernes konvencija

3 Bernes Konvencijas par literatūras un mākslas darbu aizsardzību (Parīzes 1971. gada 24. jūlija akts) redakcijā, kas izriet no 1979. gada 28. septembra grozījumiem (turpmāk tekstā – "Bernes konvencija"), 2. panta 1. un 6. punktā ir noteikts:

"1. Termins "literatūras un mākslas darbi" aptver visus darbus literatūras, zinātnes un mākslas jomā neatkarīgi no to izpausmes veida un formas, kā, piemēram, grāmatas [..].

[..]

6. Darbi, kas norādīti šajā pantā, bauda aizsardzību visās Savienības valstīs. Šī aizsardzība tiek īstenota autora un viņa tiesību pārņēmēju labā."

4 Saskaņā ar Bernes konvencijas 3. panta 1. un 3. punktu:

"1. Šajā konvencijā paredzētā aizsardzība tiek piemērota:

a) autoriem, kuri ir kādas Savienības valsts pilsoņi, attiecībā uz viņu darbiem – tiklab publicētajiem, kā nepublicētajiem;

[..]

3. Ar terminu "publicēti darbi" tiek apzīmēti darbi, kas publicēti ar autoru piekrišanu, neatkarīgi no tā, kādā veidā izgatavotas kopijas, ja vien šīs kopijas ir pieejamas tādā daudzumā, kas, ņemot vērā darba raksturu, var apmierināt sabiedrības saprātīgas vajadzības. [..]"

5 Šīs konvencijas 5. panta 1. un 2. punktā it īpaši ir noteikts:

"1. Saskaņā ar šo konvenciju aizsargājamo darbu autori visās Savienības valstīs, izņemot valsti, kurā radīts darbs, bauda tādas pašas tiesības, kādas attiecīgi šo valstu likumi patlaban piešķir vai turpmāk piešķirs saviem pilsoņiem, kā arī tiesības, ko piešķir īpaši šī konvencija.

2. Šo tiesību izmantošana un īstenošana nav atkarīga no jebkādām formalitātēm, šī izmantošana un īstenošana nav atkarīga arī no tā, vai valstī, kurā radīts darbs, ir noteikta aizsardzība. Tādējādi, izņemot šajā konvencijā paredzētos noteikumus, aizsardzības apjomu, tāpat kā aizsardzības līdzekļus, kas tiek nodrošināti autoram, lai aizsargātu viņa tiesības, regulē tikai tās valsts likumdošanas akti, kurā aizsardzība tiek pieprasīta."

6 Minētās konvencijas 9. panta 1. punktā ir noteikts:

"Saskaņā ar šo konvenciju aizsargājamo literatūras un mākslas darbu autoriem ir ekskluzīvas tiesības atļaut reproducēt šos darbus jebkurā veidā un formā."

7 Šīs konvencijas 11.*bis* panta 1. punktā tostarp ir paredzēts:

"Literatūras un mākslas darbu autoriem ir ekskluzīvas tiesības uz:

[..]

(ii) savu darbu raidījumu jebkādu izziņošanu pa vadiem vispārējai zināšanai vai retranslēšanu ēterā, ja šādu pārraidi veic cita organizācija, nevis tā, kura to darījusi pirmo reizi;

[..]."

WIPO līgums par autortiesībām

8 Vispasaules Intelektuālā īpašuma organizācija (*WIPO*) 1996. gada 20. decembrī Ženēvā pieņēma *WIPO* līgumu par autortiesībām (turpmāk tekstā – "*WIPO* līgums par autortiesībām"), kas Eiropas Kopienas vārdā tika apstiprināts ar Padomes 2000. gada 16. marta Lēmumu 2000/278/EK (OV 2000, L 89, 6. lpp.).

9 Saskaņā ar *WIPO* līguma par autortiesībām 1. panta "Saistība ar Bernes konvenciju" 4. punktu:

"Līgumslēdzējas puses ievēro Bernes konvencijas 1.–21. pantu un pielikumu."

Savienības tiesības

10 Direktīvas 2001/29 preambulas 9., 15. un 32. apsvērumā ir noteikts:

"(9) Autortiesību un blakustiesību saskaņošanas pamatā jābūt augstam aizsardzības līmenim, jo šīm tiesībām ir izšķiroša nozīme intelektuālajā jaunradē. To aizsardzība palīdz nodrošināt jaunrades uzturēšanu un attīstību autoru, izpildītāju, producentu, patērētāju, kultūras, rūpniecības un visas sabiedrības interesēs. Tāpēc intelektuālais īpašums ir atzīts par īpašuma neatņemamu sastāvdaļu."

[..]

(15) Diplomātu konferencē, kas Pasaules intelektuālā īpašuma organizācijas (*WIPO*) aizgādnībā notika 1996. gada decembrī, pieņēma divus jaunus līgumus – "*WIPO* līgumu par autortiesībām" un "*WIPO* līgumu par izpildījumu un skaņu ierakstiem", kuri attiecīgi paredzēja autoru aizsardzību un izpildītāju un skaņu ierakstu producentu aizsardzību. Minētie līgumi būtiski atjaunina autortiesību un blakustiesību starptautisko aizsardzību, jo īpaši attiecībā uz tā saukto "digitālo programmu", un uzlabo līdzekļus cīņai pret pirātismu visā pasaulē. [Eiropas Savienība] un vairums dalībvalstu jau ir parakstījušas līgumus un pašlaik notiek gatavošanās līgumu ratificēšanai [Savienībā] un dalībvalstīs. Šo direktīvu arī izmanto, lai īstenotu vairākas jaunas starptautiskas saistības.

[..]

(32) Šī direktīva paredz izsmeļošu izņēmumu un ierobežojumu uzskaitījumu attiecībā uz reproducēšanas tiesībām un tiesībām uz izziņošanu. Daži izņēmumi vai ierobežojumi vajadzības gadījumā attiecas tikai uz reproducēšanas tiesībām. Minētajā uzskaitījumā ņemtas vērā dalībvalstu atšķirīgās tiesību tradīcijas, vienlaikus tiecoties nodrošināt funkcionējošu iekšējo tirgu. Dalībvalstīm būtu saskanīgāk jāpiemēro minētie izņēmumi un ierobežojumi, ko novērtēs, nākotnē pārskatot īstenojamos tiesību aktus."

11 Direktīvas 2001/29 2. pantā "Reproducēšanas tiesības" ir noteikts:

"Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji:

a) autoriem – attiecībā uz viņu darbiem;

[..]."

12 Šīs direktīvas 3. panta "Tiesības uz darbu izziņošanu un tiesības uz cita tiesību objekta publiskošanu" 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis autoriem piešķir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu izziņošanu, izmantojot vadus vai neizmantojot tos, tajā skaitā savu darbu publiskošanu tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā."

13 Minētās direktīvas 5. panta "Izņēmumi un ierobežojumi" it īpaši 2. un 3. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis tajā uzskaitītajos gadījumos var paredzēt dažādus izņēmumus vai ierobežojumus šīs direktīvas 2. un 3. pantā minētajām reproducēšanas un izziņošanas sabiedrībai tiesībām.

Francijas tiesības

14 Ar *loi n° 2012-287, du 1 er* ***mars 2012, relative à l'exploitation numérique des livres indisponibles du XX ème siècle*** **[2012. gada 1. marta Likumu Nr. 2012-287 par 20. gadsimta nepieejamo grāmatu digitālo izmantošanu] (2012. gada 2. marta** *JORF*, 3986. lpp.) *code de la propriété intellectuelle* [Intelektuālā īpašuma kodeksa] pirmās daļas I grāmatas III sadaļa attiecībā uz to "tiesību izmantošanu", kas ir saistītas ar autortiesībām, tika papildināta ar IV nodaļu "Īpaši nosacījumi attiecībā uz nepieejamo grāmatu digitālo izmantošanu", ko veido šī kodeksa L. 134-1. līdz L. 134-9. pants. Daži no šiem pantiem vēlāk tika vai nu grozīti, vai atcelti ar *loi n° 2015-195, du 20 février 2015, portant diverses dispositions d'adaptation au droit de l'Union européenne dans les domaines de la propriété littéraire et artistique et du patrimoine culturel* [2015. gada 20. februāra Likumu Nr. 2015-195 par dažādiem noteikumiem attiecībā uz Eiropas Savienības tiesību pielāgošanu literārā un mākslinieciskā īpašuma un kultūras mantojuma jomā (2015. gada 22. februāra *JORF*, 3294. lpp.).

15 Intelektuālā īpašuma kodeksa L. 134-1. līdz L. 134-9. pants redakcijā, kas izriet no šiem diviem likumiem, ir izteikts šādi:

"L. 134-1. pants

Ar jēdzienu "nepieejamā grāmata" šīs nodaļas izpratnē saprot Francijā līdz 2001. gada 1. janvārim publicētu grāmatu, kuru izdevējs vairs komerciāli neizplata un kura šobrīd netiek publicēta ne drukātā, ne digitālā formā.

L. 134-2. pants

Ir izveidota publiska datubāze, kas brīvi un bez maksas ir pieejama tiešsaistē, izmantojot izziņošanas sabiedrībai pakalpojumu, ar kuru var piekļūt nepieejamo grāmatu katalogam. Francijas Nacionālā bibliotēka uzrauga tās darbību, aktualizēšanu un L. 134-4, L. 134-5 un L. 134-6. pantā paredzēto norāžu ierakstīšanu.

[..]

L. 134-3. pants

I. Tiklīdz grāmata L. 134-2. pantā minētajā datubāzē ir reģistrēta ilgāk par sešiem mēnešiem, tiesības atļaut tās reproducēšanu un atveidošanu digitālā formā īsteno tiesību pārņēmēja un tālāknodevēja sabiedrība, kuru pārvalda saskaņā ar šīs daļas III grāmatas II sadaļu un kuru apstiprina kultūras ministrs.

Izņemot gadījumu, kas minēts L. 134-5. panta trešajā daļā, grāmatu reproducēšana un atveidošana digitālā formā ir atļauta, par to paredzot atlīdzību, neekskluzīvā kārtā un uz pieciem gadiem, ar iespēju termiņu atjaunot.

II. Pilnvarotajām sabiedrībām ir tiesības celt prasību tiesā, lai aizstāvētu tām piešķirtās tiesības.

III. [Šā panta] I sadaļā paredzēto licenci piešķir, ņemot vērā:

[..]

2° autoru un izdevēju vienlīdzīgu pārstāvību starp sabiedrības dalībniekiem un pārvaldes iestādēs;

[..]

5° saņemto summu sadales starp tiesību pārņēmējiem, kuri ir vai nav publicēšanas līguma puses, noteikumu taisnīgumu. Summa, ko par grāmatu saņem grāmatas autors vai autori, nevar būt mazāka par summu, ko saņem izdevējs;

6° sabiedrības ierosinātus konkrētus pasākumus, lai identificētu un atrastu tiesību subjektus, kuriem izmaksāt saņemtās summas;

[..]

L. 134-4. pants

I. Nepieejamās grāmatas autors vai izdevējs, kuram ir tiesības veikt šīs grāmatas reproducēšanu drukātā veidā, var iebilst pret L. 134-3. panta I sadaļas pirmajā daļā minēto pilnvarotās tiesību pārņēmējas un tālāknodevējas sabiedrības atļaujas tiesību īstenošanu. Par šādu iebildumu L. 134-2. panta pirmajā daļā minēto iestādi rakstveidā informē ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc attiecīgās grāmatas reģistrēšanas tajā pašā daļā minētajā datubāzē.

[..]

L. 134-5. pants

Ja L. 134-4. panta I sadaļā paredzētajā termiņā autors vai izdevējs nav paziņojis par iebildumu, tiesību pārņēmēja un tālāknodevēja sabiedrība atļauju nepieejamo grāmatu reproducēt un atveidot digitālā formā piedāvā izdevējam, kuram ir tiesības reproducēt šo grāmatu drukātā formā.

[..]

Pirmajā daļā minēto izmantošanas atļauju tiesību pārņēmēja un tālāknodevēja sabiedrība izsniedz ekskluzīvā kārtā uz desmit gadiem, un tā ir automātiski atjaunojama.

[..]

Ja pirmajā daļā minētais piedāvājums netiek pieņemts [..], tiesību pārņēmēja un tālāknodevēja sabiedrība ar L. 134-3. panta I sadaļas otrajā daļā paredzētajiem nosacījumiem atļauj grāmatas reproducēšanu un atveidošanu digitālā formā.

[..]

L. 134-6. pants

Autors un izdevējs, kuram ir tiesības nepieejamo grāmatu reproducēt drukātā formā, jebkurā brīdī kopīgi informē tiesību pārņēmēju un L. 134-3. pantā minēto tālāknodevēju sabiedrību par savu lēmumu atsaukt tās tiesības atļaut minētās grāmatas reproducēšanu un atveidošanu digitālā formā.

Nepieejamās grāmatas autors jebkurā brīdī var atsaukt L. 134-3. pantā minētajai tiesību pārņēmējai un tālāknodevējai sabiedrībai piešķirtās tiesības uz grāmatas reproducēšanu un atveidošanu digitālā formā, ja vien viņš pierāda, ka ir vienīgais minētajā L. 134-3. pantā definēto tiesību subjekts. Viņš par šo lēmumu paziņo sabiedrībai.

[..]

L. 134-7. pants

Šīs nodaļas piemērošanas kārtība, tostarp piekļuves kārtība L. 134-2. pantā minētajai datubāzei, savākto datu raksturs un formāts un vispiemērotākie izziņošanas pasākumi, lai garantētu tiesību pārņēmēju vislabāko iespējamo informētību, L. 134-3. pantā noteiktie tiesību pārņēmēju un tālāknodevēju sabiedrību licences izdošanas un atsaukšanas nosacījumi ir precizēti ar *Conseil d'État* dekrētu.

L. 134-9. pants

Atkāpjoties no L. 321-9. panta pirmo trīs daļu noteikumiem, L. 134-3. pantā minētās pilnvarotās sabiedrības, lai atbalstītu radošo darbību, rakstošo autoru apmācību un veicinātu bibliotēku publiskās lasīšanas pasākumus, izmanto līdzekļus, kuri iegūti no nepieejamo grāmatu izmantošanas un nav tikuši sadalīti, jo nav bijis iespējams identificēt vai atrast to adresātus līdz L. 321-1. panta pēdējā daļā minētā termiņa beigām.

[..]"

16 Intelektuāla īpašuma kodeksa L. 134-1 līdz L. 134-9 panta piemērošanas kārtība turpmāk atbilstoši šī kodeksa L. 134-7. pantam tika precizēta ar Dekrētu Nr. 2013-182, ar ko tostarp minētajā kodeksā tika iekļauts R. 134-11. pants, kurā ir noteikts:

"L. 134-7. pantā minētie izziņošanas pasākumi ietver informēšanas kampaņu, kas tiek veikta pēc kultūras ministra iniciatīvas sadarbībā ar tiesību pārņēmējām un tālāknodevējām sabiedrībām un grāmatu nozares profesionālajām organizācijām.

Šī informācijas kampaņa ietver pasākumu prezentēšanu tiešsaistes sabiedriskās informēšanas sistēmā, tiešsaistes pasta nosūtīšanas darbības, reklāmas pielikumu publicēšanu valsts presē, kā arī sludinājumu izplatīšanu interneta informācijas vietnēs.

Tā tiek uzsākta R. 134-1. panta pirmajā daļā minētajā datumā un tiek veikta sešu mēnešu laikā."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

17 Intelektuālā īpašuma kodeksa izpratnē ar "nepieejamo grāmatu" saprot Francijā līdz 2001. gada 1. janvārim publicētu grāmatu, kuru vairs komerciāli neizplata un kura netiek publicēta ne drukātā, ne digitālā formā. Ar šī kodeksa L. 134-1 līdz L. 134-9. pantu tika izveidota kārtība, kas ir vērsta uz to, lai padarītu šīs grāmatas no jauna pieejamas, organizējot to komerciālo izmantošanu digitālā formā. Dekrētā Nr. 2013-182 tika precizēta šo tiesību normu piemērošanas kārtība.

18 Ar prasības pieteikumu, kas tika reģistrēs 2013. gada 2. maijā, *M. Soulier* un *S. Doke*, kas ir literāro darbu autori, lūdza *Conseil d'État* (Francija) atcelt Dekrētu Nr. 2013-182.

19 Lai pamatotu savus prasījumus, viņi it īpaši norāda, ka ar Intelektuālā īpašuma kodeksa L. 134-1 līdz L. 134-9. pantu tiekot noteikts izņēmums vai ierobežojums attiecībā uz Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktā paredzētajām ekskluzīvajām reproducēšanas tiesībām un ka šis izņēmums vai ierobežojums neesot viens no tiem, kas ir izsmeļoši uzskaitīti direktīvas 5. pantā.

20 Atbalstot *M. Soulier* un *S. Doke* prasījumus, vēlāk lietā iestājās *Syndicat des écrivains de langue française (SELF)* [Franču valodā rakstošu rakstnieku sindikāts], asociācija *Autour des auteurs* un trīsdesmit piecas fiziskās personas.

21 Savā attiecīgajā aizstāvībā gan premjerministrs, gan arī kultūras un komunikācijas ministrs lūdza noraidīt šos prasījumus.

22 Vēlāk lietā iestājās *SOFIA* [Francijas literārās daiļrades autoru interešu aizsardzības sabiedrība], arī lūdzot noraidīt minētos prasījumus. *SOFIA* sevi raksturo kā sabiedrību, ko veido vienāds autoru un izdevēju skaits un kam ir uzticēts pārvaldīt nepieejamo grāmatu reproducēšanas un atveidošanas digitālā formā tiesības, publisku aizdevumu tiesības, kā arī atlīdzību par privātu digitālo kopēšanu rakstveida darbu jomā.

23 Noraidījusi visus *M. Soulier* un *S. Doke* pamatus, kas ir balstīti uz citu juridisko bāzi, nevis uz Direktīvas 2001/29 2. un 5. pantu, iesniedzējtiesa uzsāka to pamatu pārbaudi, kas ir saistīti ar šiem pantiem, vispirms uzskatot, ka šī strīda aspekta izskatīšana ir atkarīga no minēto pantu interpretācijas.

24 Šādos apstākļos *Conseil d'État* (Francija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai ar Direktīvas 2001/29 [2. un 5. pantu] netiek pieļauts tāds tiesiskais regulējums, kāds ir [ieviests saskaņā ar Intelektuālā īpašuma kodeksa L. 134-1 līdz L. 134-9 pantu], ar ko pilnvarotajām tiesību pārņēmējām un tālāknodevējām sabiedrībām ir piešķirtas tiesības atļaut "nepieejamo grāmatu" reproducēšanu un atveidošanu digitālā formā, vienlaikus ļaujot šo grāmatu autoriem un to tiesību pārņēmējiem iebilst vai panākt šādas izmantošanas izbeigšanu saskaņā ar tajā noteiktajiem nosacījumiem?"

Par prejudiciālo jautājumu

Ievada piezīmes

25 Pirmkārt, nav strīda par to, ka pamatlietā aplūkojamais tiesiskais regulējums ir saistīts ne tikai ar tiesībām atļaut nepieejamo grāmatu reproducēšanu digitālā formā Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkta izpratnē, bet arī ar tiesībām atļaut to atveidošanu šajā formā, un ka šāda atveidošana ir "izziņošana" sabiedrībai minētās direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē.

26 Otrkārt, šis regulējums neietilpst neviena no izņēmumiem un ierobežojumiem, ko dalībvalstis, pamatojoties uz Direktīvas 2001/29 5. pantu, ir tiesīgas noteikt šīs direktīvas 2. panta a) punkta un 3. panta 1. punkta paredzētajām tiesībām uz reproducēšanu un izziņošanu sabiedrībai, piemērošanas jomā. Ar minēto direktīvu atļauto izņēmumu un ierobežojumu sarakstam, kā izriet no direktīvas preambulas 32. apsvēruma, ir izsmeļošs raksturs.

27 No tā izriet, ka Direktīvas 2001/29 5. pantam pamatlietas kontekstā nav nozīmes.

28 Šajos apstākļos ir jāsecina, ka ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts un 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts, ka ar tādu tiesisko regulējumu kā tas, kas tiek aplūkots pamatlietā, pilnvarotai autortiesību pārņēmējai un tālāknodevējai sabiedrībai tiek piešķirta tiesību atļaut nepieejamo grāmatu reproducēšanu un izziņošanu sabiedrībai digitālā formā īstenošana, vienlaikus ļaujot šo grāmatu autoriem un to tiesību pārņēmējiem iebilst vai panākt šādas izmantošanas izbeigšanu saskaņā ar šajā regulējumā noteiktajiem nosacījumiem.

Tiesas atbilde

29 Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktā un 3. panta 1. punktā attiecīgi ir noteikts, ka dalībvalstis paredz autoriem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt viņu darbu tiešu vai netiešu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kā arī ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt šo darbu izziņošanu sabiedrībai.

30 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka aizsardzībai, kas ar šīm tiesību normām ir piešķirta autoriem, ir atzīstama plaša piemērošanas joma (spriedums, 2009. gada 16. jūlijs, *Infopaq International*, C-5/08, EU:C:2009:465, 43. punkts, un rīkojums, 2011. gada 1. decembris, *Painer*, C-145/10, EU:C:2011:798, 96. punkts).

31 Tātad šī aizsardzība ir saprotama it īpaši tādējādi, ka tā nav ierobežota ar tiesību, kas ir garantētas ar Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktu un 3. panta 1. punktu, baudīšanu, bet ir attiecināma arī uz minēto tiesību izmantošanu.

32 Šādu interpretāciju apstiprina Bernes konvencija, kuras 1.–21. pants Savienībai ir jāievēro atbilstoši *WIPO* līguma par autortiesībām 1. panta 4. punktam; Savienība ir šī līguma dalībniece, un ar Direktīvu 2001/29, kā ir norādīts tās preambulas 15. apsvērumā, tostarp ir paredzēts to īstenot. No šīs konvencijas 5. panta 2. punkta izriet, ka aizsardzība, kas ar to ir garantēta autoriem, attiecas gan uz tiesību uz reproducēšanu un izziņošanu sabiedrībai, kas ir paredzētas tās 9. panta 1. punktā un 11.*bis* panta 1. punktā un kas atbilst ar Direktīvu 2001/29 aizsargātajām tiesībām, baudīšanu, gan arī uz šo tiesību izmantošanu.

33 Turpmāk ir jāuzsver, ka tiesībām, kas autoriem tiek garantētas ar Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktu un 3. panta 1. punktu, ir preventīvs raksturs tādā ziņā, ka ikvienai darba reproducēšanas vai izziņošanas sabiedrībai darbībai, ko veic trešā persona, ir vajadzīga tā autora iepriekšēja piekrišana (saistībā ar reproducēšanas tiesībām šajā ziņā skat. spriedumus, 2009. gada 16. jūlijs, *Infopaq International*, C-5/08, EU:C:2009:465, 57. un 74. punkts, un 2011. gada 4. oktobris, *Football Association Premier League* u.c., C-403/08 un C-429/08, EU:C:2011:631, 162. punkts, un saistībā ar izziņošanas sabiedrībai tiesībām šajā ziņā skat. spriedumus, 2012. gada 15. marts, *SCF Consorzio Fonografici*, C-135/10, EU:C:2012:140, 75. punkts, un 2014. gada 13. februāris, *Svensson* u.c., C-466/12, EU:C:2014:76, 15. punkts).

34 No tā izriet, ka, neskarot Direktīvas 2001/29 5. pantā izsmeļoši paredzētos izņēmumus un ierobežojumus, ikviena darba izmantošana, ko trešā persona veic, nesaņemot šādu iepriekšējo piekrišanu, ir uzskatāma par tādu, kas apdraud šī darba autora tiesības (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 27. marts, *UPC Telekabel Wien*, C-314/12, EU:C:2014:192, 24. un 25. punkts).

35 Tomēr Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktā un 3. panta 1. punktā nav precizēts veids, kā jāizpaužas autora iepriekšējai piekrišanai, no kā izriet, ka šīs tiesību normas nevar interpretēt kā tādas, ar kurām ir uzdots, lai šāda piekrišana tiktu obligāti izteikta tiešā veidā. Gluži pretēji, ir jākonstatē, ka ar minētajām tiesību normām ir ļauts to izteikt arī netieši.

36 Lietā, kurā Tiesai tika uzdots jautājums par jēdzienu "jauna sabiedrība", tā ir uzskatījusi, ka situācijā, kad autors iepriekšēji, tieši un bez atrunām ir atļāvis savu rakstu publicēšanu laikraksta izdevēja interneta vietnē, turklāt neizmantojot tehniskos līdzekļus, kas ierobežo piekļuvi šiem darbiem no citām interneta vietnēm, šo autoru būtībā var uzskatīt par tādu, kas ir atļāvis minēto darbu izziņošanu interneta sabiedrībai kopumā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 13. februāris, *Svensson* u.c., C-466/12, EU:C:2014:76, 25.–28. un 31. punkts).

37 Tomēr autoru augstas aizsardzības mērķis, uz kuru ir norādīts Direktīvas 2001/29 preambulas 9. apsvērumā, nozīmē, ka nosacījumiem, kādos var tikt pieļauta netieša piekrišana, ir jābūt definētiem strikti, lai netiktu liegta piemērošanas joma pašam autora iepriekšējas piekrišanas principam.

38 It īpaši ikvienam autoram ir jābūt faktiski informētam par viņa darba turpmāko izmantošanu, ko veic trešā persona, un viņa rīcībā esošajiem līdzekļiem, lai, ja viņš to vēlētos, aizliegtu šādu izmantošanu.

39 Faktiskas iepriekšējas informēšanas par šo turpmāko izmantošanu neesamības apstākļos autors nevar attiecībā uz to izteikt savu nostāju un tātad – attiecīgajā gadījumā – to aizliegt, no kā izriet, ka viņa iepriekšējas netiešas piekrišanas pati esamība šajā ziņā paliek pilnībā hipotētiska.

40 Tādējādi, ja nepastāv garantijas, kas nodrošina autoru faktisku informēšanu par viņu darbu paredzēto izmantošanu un viņu rīcībā nodotajiem līdzekļiem, lai to aizliegtu, viņiem attiecībā uz šādu izmantošanu faktiski nav iespējams ieņemt nekādu nostāju.

41 Saistībā ar tādu valsts regulējumu, kas tiek aplūkots pamatlietā, ir jānorāda, ka ar to pilnvarotām sabiedrībām ir piešķirtas tiesības atļaut nepieejamo grāmatu digitālo izmantošanu, vienlaikus ļaujot šo grāmatu autoriem un to tiesību pārņēmējiem iepriekš iebilst pret šādu izmantošanu sešu mēnešu laikā no minēto grāmatu reģistrēšanas šim nolūkam izveidotā datubāzē.

42 Tiesību uz iebildumu, kas ar šādu regulējumu ir ieviestas par labu visām personām, kurām pieder tiesības uz attiecīgo grāmatu, tostarp autoriem, īstenošanas sekas ir šo darbu izmantošanas aizliegšana, kamēr konkrēta autora iebildumu neesamība noteiktajā termiņā, ievērojot Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktu un 3. panta 1. punktu, var tikt uzskatīta par viņa netiešas piekrišanas minētajai izmantošanai izpausmi.

43 Tomēr no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu neizriet, ka minētajā regulējumā būtu iekļauts mehānisms, kas garantē autoru faktisku un individuālu informēšanu. Tādējādi nav izslēgts tas, ka daži no attiecīgajiem autoriem patiesībā pat nezinātu par viņu darbu paredzēto izmantošanu un tātad tas, ka viņi nevarētu par to ieņemt nostāju vienā vai otrā ziņā. Šajos apstākļos viņu iebildumu vienkāršu neesamību nevar uzskatīt par viņu netiešas piekrišanas šai izmantošanai izpausmi.

44 Tas tā ir it īpaši tad, ja šāds regulējums attiecas uz grāmatām, kuras, lai gan tās pagātnē ir tikušas publicētas un komerciāli izplatītas, vairs nav šādas publicēšanas un komerciālas izplatīšanas priekšmets. Ar šo īpašo kontekstu netiek pieļauts, ka varētu saprātīgi pieņemt, ka visi šo "aizmirsto" darbu autori, ja viņi nav izteikuši iebildumus, tomēr piekristu savu darbu "atdzimšanai", lai tās komerciāli izmantotu digitālā formā.

45 Protams, ar Direktīvu 2001/29 netiek liegts, ka ar tādu valsts regulējumu kā tas, kas tiek aplūkots pamatlietā, tiek izvirzīts tāds mērķis kā nepieejamo grāmatu digitālā izmantošana, lai apmierinātu patērētāju un sabiedrības kopumā kultūras intereses. Tomēr šī mērķa nospraušana un šī interese nevar attaisnot Savienības likumdevēja neparedzētu atkāpi no aizsardzības, kas autoriem ir nodrošināta ar šo direktīvu.

46 Visbeidzot, ir jānorāda, ka tāds regulējums kā tas, kas tiek aplūkots pamatlietā, it īpaši ļauj autoriem izbeigt viņu darbu komerciālo izmantošanu digitālā formā, rīkojoties vai nu ar kopīgu vienošanos ar šo darbu drukātā formā izdevējiem, vai nu vieniem pašiem, tomēr ar nosacījumu, ka pēdējā minētajā gadījumā viņi sniedz pierādījumus, ka viņi ir vienīgie tiesību uz minētajiem darbiem īpašnieki.

47 Šajā ziņā ir jāatgādina, pirmkārt, ka no reproducēšanas un izziņošanas sabiedrībai tiesību, kas ir paredzētas Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktā un 3. panta 1. punktā, ekskluzīvā rakstura izriet, ka autori ir vienīgās personas, kurām ar šo direktīvu ir sākotnēji piešķirtas tiesības uz savu darbu izmantošanu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 9. februāris, *Luksan*, C-277/10, EU:C:2012:65, 53. punkts).

48 No tā izriet, ka, lai gan ar Direktīvu 2001/29 dalībvalstīm nav aizliegts piešķirt noteiktas tiesības vai labumu arī trešajām personām, tādām kā izdevēji, tas ir pieļaujams ar nosacījumu, ka ar šīm tiesībām un labumu netiek apdraudētas tiesības, kas ar minēto direktīvu ir ekskluzīvā kārtā piešķirtas autoriem (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 12. novembris, *Hewlett-Packard Belgium*, C-572/13, EU:C:2015:750, 47.–49. punkts).

49 Tādējādi ir jāsecina, ka, ja, piemērojot tādu regulējumu kā tas, kas tiek aplūkots pamatlietā, darba autors nolemj attiecībā uz nākotni izbeigt šī darba izmantošanu digitālā formā, tam ir jābūt iespējai izmantot šīs tiesības, neesot noteiktos gadījumos atkarīgam no tādu citu personu gribas, kas nav personas, kuras šis autors ir iepriekš pilnvarojis veikt šādu digitālo izmantošanu, un tātad no izdevēja piekrišanas, kuram turklāt ir tikai minētā darba izmantošanas drukātā formā tiesības.

50 Otrkārt, no Bernes konvencijas, kura Savienībai ir saistoša šī sprieduma 32. punktā minēto iemeslu dēļ, 5. panta 2. punkta izriet, ka tiesību uz reproducēšanu un izziņošanu sabiedrībai, kas autoriem ir piešķirtas ar šo konvenciju un kas atbilst ar Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktu un 3. panta 1. punktu piešķirtajām tiesībām, baudīšana un izmantošana nevar tikt pakļauta nekādām formalitātēm.

51 No tā it īpaši izriet, ka tāda regulējuma kontekstā kā tas, kas tiek aplūkots pamatlietā, darba autoram ir jābūt iespējai izbeigt izmantošanas digitālā formā tiesību, kuras viņam ir uz šo darbu, īstenošanu, ko veic trešā persona, un šādi aizliegt tai jebkādu šādu tiesību īstenošanu šādā formā, nepastāvot pienākumam noteiktos gadījumos iepriekš izpildīt formalitāti, kura prasa, lai viņš pierādītu, ka citām personām turklāt nepieder citas tiesības uz minēto darbu, tādas kā tiesības attiecībā uz darba izmantošanu digitālā formā.

52 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts un 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts, ka ar tādu tiesisko regulējumu kā tas, kas tiek aplūkots pamatlietā, pilnvarotai autortiesību pārņēmējai un tālāknodevējai sabiedrībai tiek piešķirta tiesību atļaut tā saucamo "nepieejamo grāmatu", tas ir, grāmatu, kuras Francijā ir publicētas līdz 2001. gada 1. janvārim, kuras vairs komerciāli neizplata un kuras netiek publicētas ne drukātā, ne digitālā formā, reproducēšanu un izziņošanu sabiedrībai digitālā formā īstenošana, vienlaikus ļaujot šo grāmatu autoriem un to tiesību pārņēmējiem iebilst vai panākt šādas izmantošanas izbeigšanu saskaņā ar šajā regulējumā paredzētajiem nosacījumiem.

Par tiesāšanās izdevumiem

53 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā 2. panta a) punkts un 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts, ka ar tādu tiesisko regulējumu kā tas, kas tiek aplūkots pamatlietā, pilnvarotai autortiesību pārņēmējai un tālāknodevējai sabiedrībai tiek piešķirta tiesību atļaut tā saucamo "nepieejamo grāmatu", tas ir, grāmatu, kuras Francijā ir publicētas līdz 2001. gada 1. janvārim, kuras vairs komerciāli neizplata un kuras netiek publicētas ne drukātā, ne digitālā formā, reproducēšanu un izziņošanu sabiedrībai digitālā formā īstenošana, vienlaikus ļaujot šo grāmatu autoriem un to tiesību pārņēmējiem iebilst vai panākt šādas izmantošanas izbeigšanu saskaņā ar šajā regulējumā paredzētajiem nosacījumiem.

[Paraksti]